

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Varia super hac re placita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Christus ad Eucharistiam descendit sine transitu per medium: mouereturque propriis, si tunc in celo esse desineret. Et de Angelis ita moueri probabile est. Tertio, eo permisso, consequentia non tenet. Nam motus intrinsecus in ipso mobili est, ac proinde continuus in eo futura videtur; secus autem actio, & effectus in agente. Imbecillius adhuc opponitur Omnipotentiam inquit non fore, atque adeo neque Omnipotentiam, si loco finito concluderetur, effectusque alligata: ergo si suo conceptu, ac proinde Deus, quia omnipotens, debet esse ubique. Hoc argumentum probat rem singularem, & inauditam in Theologia: nempe Immenstatem esse de conceptu formali Omnipotentia specialiter, ut dicebamus n. 2. sine. sed nihil probat: quia infinitas potentia diuina non per ordinem ad locum, sed ad effectus, quos de se potest, intelligitur: ac proinde, licet loco concludi absolute nequeat, quia recipia Immenstatem, sicut alia diuina est: non tamen, quia, quia Omnipotentia formaliter est, eamque formaliter int.

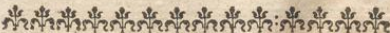
6. Reliquum est auctoritatibus aduersariorum occurrere: & Aristoteles quidem illam veterum rationem non probauit, sed reuocauit, atque expresse reiecit, ut videmus. Pauli locus non videtur, in ratione enim quam reddit, ut Deus a nobis longe non sit, tandem posuit expresse nos in ipso esse: quasi ratione motus, & operationis non fidendum doceret. Deinde ex infinitate potentia, quae operationem quouis protendit, praesentia item infinitatem recte probat, sicut de quouis alio attributo posset: cum quoduis alius aequalis in Deo esse debeat: licet vnum non inferatur ex alio, nec operatione prauiam Dei praesentiam in loco, ubi futurus effectus est, requirat. Sed certe vnde docet Vazquez cap. 4. n. 17. à versu *Postremo denique* Paulus ibi non de coniunctione Dei nobiscum in loco, sed in cognitione loquitur, nostram autem Dei cognitionem ex eius operatione legitime, certeque inferri certissimum est. Tertio ut idem Vazquez an. 14. folia si- bi, ac, profunda, felicique Scriptura, Patrum, atque vniuersum alienarum mentium indagine, eo loci Paulus (imò & opposito etiam loco Platoes) more humano (& fors ex eorum ad quos loquebatur sententia) operationem Dei vbi- que causam assignat, ob quam Deum in omni loco esse cognoscere debeamus: non autem ob quam ipse in omni loco sit. Id quod docuerant Chrysost. hom. 38. in Acta, & Theophyl. in eum locum: nempe, quasi exemplo corporali nos à Deo edoceri ex eius in nobis operatione, & virtute, qua viuimus, fumus, & quocumque ferimur nos, minime licere Dei ignorantem; sicut ignorare non licet aerem vbi- que diffusum esse cum ipso viuamus: et ratio, qua in loco aer ponitur eius quantitas sit, non operatio ea positione in loco posterior. Sic etiam Hierem. 23. iuxta vulgatam, & 70. cum dixisset se non è vicino solum, sed & à longe videre, ac proinde vtrum, quantumuis in abditis occurreret à se videndum: ut ex humano iudicandi more homines neminem à se occultandum suadeat, subdit. *Nunquid non calum, & terram ego impleo*: cum tamen non inde habeat quod cognoscat vbi- que: sed quia id visioni corporeae nostrae euenire videmus, ut prope posita nusquam lateant. Sed, ut dixi, eis omnibus locis de Dei intuitionem, & conspectu sub spiritus, & faciei etiam vocibus omnium vbi- que sermo solummodo est. Quod probat nostro capiti accommodatus, ut dicebam, ex praesentia Dei vbi- que: quod autem dicit Platoes: *Ille manus tua deducet me, & tenet me dextera tua*. Solum significat eo etiam scientiam Dei, quam dexteram vocat, & manum rationalis, & prouida operationis, seu prouidentiam extendi, Idem tandem est Anselmi, & Patrum sensus.

DISPUTATIO V.

De Attributis negatiuis nomine, in ordine ad creatam cognitionem.

IMMORTALITATIS Attributum, licet nomine etiam negatiuum sit, neque connotet creatam cognitionem: quare, & ad praecedentem disputationem videretur spectare, quia, tamen idem prorsus, quod Dei aternitas est, quae quidem in Attributis negatiuis nomine non numeratur, in disputationem sequentem merito remittitur. In hac igitur disputatione quinta de incognoscibilitate diuina Attributo agitur. Et Primo de incognoscibilitate Dei oculis corporeis, siue inuisibilitate absoluta. Secundo de Dei inuisibilitate oculis mentis creatae, non absolute quidem, sed viribus naturae. Tertio de inuisibilitate à mente creata absolute, siue supernaturaliter adiuta, an Deo conueniat: Quarto de Dei incomprehensibilitate propria. Scio Theologos communiter quaestiones hasce in tractatu de visione Dei disputare, vel eorum occasione totum hic de Dei visione tractatum amectere. Cum autem visio actus noster sit, non Dei, nisi, ut obiecti, atque iniuper sit supernaturalis noster actus, & beatificus, vel formaliter, vel praesuppositiue, ac proinde plura principia de ente supernaturali in genere accuratè examinanda, & statuenda supponat, & importune hoc tomo de Deo vno, cuiusque actibus, & Attributis inserta, & non recta methodo, nondum statutis entis supernaturalis principis tractari visa nobis semper fuit: quare t. 4. nostrarum Theologicarum Controuersiarum tractandam referuauimus, vbi de actibus supernaturalibus omnibus & singulis agemus. Quoniam verò incapacitas obiectiua Dei (aliquibus, vel aliquo saltem horum modo) ut videatur Attributum Dei circa dubium, imò ex Fide est (1. ad Coloss. 20. *Qui est imago Dei inuisibilis*. Et 1. ad Timoth. 1. n. 11. *Regi saeculorum immortalis inuisibilis*. cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest* quae fere habentur 1. Ioann. 1. ad Hebr. 11. *Inuisibilem tanquam videns sustinuit*) cum de omnibus Dei Attributis agimus non potuit omitti, neque ad locum proprium controersiae de visione referuari. Maxime, cum neque ex principis de ente supernaturali in vniuersum, neque ex specialibus de Dei visione maiore sui parte pendeat.

QVÆSTIO I.

Sitne Deus oculis corporeis visibilis absolute, an inuisibilis?

ICET quaestioni praesentis difficultas explicatione non egeat, maiori tamen, quam vulgo adhibeatur, indiget examine.

CERTAMEN I.

Varia hac super re placita.

1. **D**Eum oculis corporeis videri posse absolute, ac sine limitatione vlla docuerunt Idololatrae, ut videre est apud Cyprianum de Idololorum vanitate. Necmirum: cum Deos suos corporeos crederent. Vnde, & de Christianis haereticis, qui Deum corporeum aestimabant, idoque Anthropomorphitae dicebantur, corporeis oculis visibilem censebant, teste Epiphano. haeresi 60. Similiter Maximinus Ariandus

Arrianus cum pluribus Arrij discipulis, Dei Filium Deum negantes, visibilem etiam corporeis oculis existebant, sicque de facto à Patribus veteris testamenti visum teste August. 3. contra Maximin. cap. 26. & 2. de Trinit. c. 8. & epistolis 111. 164. 178. Athanas. d. cum Arrio in Concil. Niceno. Gregor. Nazian. tract. de Fide circa finem, quem Nysseni potius esse suspicatur Valent. 1. p. q. 12. p. 1. eum verò errorem tenere ante Arrianos, hæretici alij refutati ab Irenæo lib. 4. c. 37. & Novatus lib. de Trinit. qui falso adscribitur Teruliano; & hi quidem Arriani Idololatriæ, & Anthropomorphis irrationabiles, & insequentius aberrarunt. Licet enim Dei Filium, seu Verbum creaturam esse existierint, tamen reliquis creatis longè præstantiorem esse asseriebant: ac proinde spirituales substantiam Angelis perfectiorem Dei Filium fitebantur: substantiam verò spirituales corporeis oculis videri posse longè difficilius est, quam corpoream cuiusmodi oculis posse videri.

2. Ex his verò, qui Deum tresque diuinas Personas verum Deum, spirituales, & incorporeum profitentur, nemo, etiam in aliis hæreticus, Deum oculis corporeis visibilem absolute docuisse inuenitur: imò id à Catholicis asserti calumniatus fuit Celsus apud Origenem 7. contra Celsum. Verum S. August. 22. de Ciuit. cap. 29. dogmatice, & Catholica Dei spiritualitate asserta (qua erat questionibus eruentis subtilitate) in dubium, ac disputationem vocasse videtur, an Deus corporeis Beatorum oculis per spirituales aliquid modificatis, videri possit: imò an de facto videatur quin in affirmatiuam partem valde propendet his verbis. *Vis itaque præpollentior oculorum erit illorum: non ut acutius videant, quam perhibetur videre serpentes, vel Aquila (quantalibet enim acrimonia cernendi eadem animalia vigeant nihil aliud possunt videre, quam corpora) sed, ut videant spiritualia: solum autem loquitur Augustinus inquitendo, non statuendo. Et quidem certissimum legenti integrum caput erit, iam pro hac, iam pro illa disputando. Nec tamen quidquam est sententia propria definire & sanè epist. 111. eadem indicij sui ea de re suspensione vltus Augustinus fuit, ubi Fortunatum precatur, ut infensum sibi Episcopum reconciliet: quod apud ipsius Augustini scripta legeret, Deum oculis corporeis nec visum, nec videndum vltquam esse: quod scriptum à se ait, ne errori Anthropomorphitarum videretur consentire. Et vero errore femoto, dubium adhuc seminare, an oculo corporeo videri spiritualis Deus possit? Hæc ipsius verba restantur. Si autem iste frater, quod de spirituali corpore adhuc requiro, iam sibi firmat esse certissimum, nisi placidus audire docentem, ita ut ille quoque placidus me audiat inquirentem, habebit unde iure iudicet. Ex quibus constat Augustinum, licet aliis locis sæpe vitandæ suspensionis de errore illo gratia, Deum oculis corporeis videndum expresse negarit: tamen absolute dubium semper in ea questione mansisse; quare inutiliter contra hoc nostri Vazquez de Augustini mente iudicium, huius testimonia à pterisque coarctantur.*

3. Nihilominus noster Hieremias Drexelius pater satis, atque eruditus vizto. 1. lib. 2. de Cælo cap. 15. §. 4. vt affirmatiua sententia non subferbat, in eam tamen inclinat, de sensibus etiam visibus, qui de facto sunt, eleuatis à Deo; de quibus Doctores reliqui negatiuam, non leuibus in oppositam affirmantem censuris, sequuntur. De aliis verò possibilibus absolute oculis, & potentis sensitiuis posse, diuinitus saltem clarè, & in se cognosci Deum censent Patres Valentia citatus p. 8. line. Arriaga d. 5. de anima, n. 29. & 1. p. in hac q. Ripalda manuscripto de vis. d. 2. q. 4. Quiros tom. 1. tract. 3. est. 21. sect. 5. sæpèque à nobis citati Murciani Recentiores. Reliqui tamen Doctores, Deum nulla istius, materialique potentia cognoscitua clarè videri, in seve percipi posse constanter (ad hoc diuinitus) affirmant: quorum plerisque questionis decursu memorabimus. Licet inter eos lis adhuc sit, an negatiua sententia sit ratione naturali demonstrabilis: quia de re nihil ego, qui de veritatum Theologicarum probationibus, harumque qualitatibus questiones pertæsus semper fui. Si enim eis locus in Theologia, aut Philosophia daretur, earum pauculis disputandis tempus nos, & papyrus deficerent.

CERTAMEN II.

Tam Physicè, quam Metaphysicè, Deum corporeis oculis videri, repugnat.

1. **P**ræfixa conclusio plures continet, pro quibus diuersa fundamenta sunt: licet vltimæ in titulo contentæ probatio omnes simul probet. Prima conclusio, Deus naturaliter oculis corporeis, qui sunt, clarè videri non potest. Est conclusio dogmatica, & Fidei proxima, vt ex dicendis pro conclusione secunda constabit. Neque in ea errare aui sunt illi adhuc Hæretici, qui Deum non corporeum asseruerunt. Conuincitur etiam ratione, adhuc contra Hæreticos, qui corporeum Deum putabant. Etenim ex coniunctione obiecti ad potentiam, atque experta in omnibus carentia perceptionis illius obiecti per illam, potentia incapax, naturalis (saltem) tam physicè, quam metaphysicè demonstratur: atqui Deus nobis ac potentia visuæ nostre proximus adest, cuiusquamque substantiæ sit, (ni immetus etiam errore alio negetur) atque omnes carentiam visionis eius exprimitur: ergo saltem naturalis incapax, & impotentia videndi Deum est in oculis corporeis nostris. Maior est euidens, inde enim demonstratur incapax, & impotentia olfactus, auditus, & tactus percipiendi colorem, & visus percipiendi sonum, & saporem: quod autem anima sibi præsens adest, nec tamen clarè intellectu percipiat pro hoc statu, non arguit eius impotentiam, & incapacitatem intrinsecam naturalem, quia id prouenit ex dependentia à sensibus, quam pro statu hoc immemoris, & coniunctionis cum corpore habet.

2. Secunda Conclusio. Oculi corporei, qui de facto sunt, nequeunt, adhuc diuinitus, Deum clarè videre, vltiove supernaturali dono ad visionem claram Dei eleuari. Hæc conclusio ita vera est, ac certa, vt eius contradictorium, vt minimum, temerarium sit: est siquidem contra omnes Patres, & Doctores absque vltio fundamento firmo. Etenim Augustinus de opposito solummodo dubitauit, ac disputatiue egit loco illo de Ciuitate Dei cap. 9. post medium, contra præcorum Philosophorum rationem, quod corporea non nisi per corpus, & spiritualia non nisi per spiritum percipi queant: quæ ratio satis eueritur, si in aliquo sensu possibili potentia, & capacitas videndi Deum admittatur, atque epist. citat. 111. cum Patribus, quos ibi refert, negat oculis corporis potentiam videndi Deum, quam menti cohercet: menti autem eam Catholicè, solum diuinitus, supernaturaliter, & per eleuationem concedit: Ergo eodem oculis negat: quod discernit etiam ponit, t. 2. epist. 6. ad Italic. & epist. 112. & 1. de Trinit. cap. 6. lib. 2. cap. 8. lib. 8. & de Genesi ad lit. cap. 27. ita ponderant. Quiros sect. 1. num. 3. frigide tamen: Nam de oculis nostris Beatis ipse loquitur, etiam vt spiritualibus Dei dono, dubius tandem Augustinus videtur. Nec refert Patres plures relos à Vazq. d. 178. & à Soar. 1. de Angel. cap. 5. putasse Angelos corporeos esse, & tamen non dubitalle, quod in Euangelio expressum est, Nempe Deum videre. Neque enim ita corporeos Angelos censent, vt rationales, atque nobilioribus, quam hominum, animis constantes, quibus intellectualiter Deum inuenerunt, negarent: quod non satis animaduertit Quiros sect. 5. n. 30. Nequit ergo nostra huic contradicens conclusio à temeritate excusari. Ratio enim dubitandi, cui tandem non concessit Augustinus oppositam constanter toties ex propria sententia dicens, sententia eius autoritatem minime conciliat. Maxime cum epist. illa 6. pendens id, *Similes ei erimus* 1. Ioan. 3. *Inde igitur videbimus*, dicat, *Vnde similes ei erimus, quia autem de mentis similes dixerit corpore nos, vel esse vel futuros similes Dei?*

3. An vero Conclusio nostra de Fide sit, vt censent Valentia, & Arrabal, Fidei proxima, vt putant Vazq. & Soar. ac proinde opposita Hæresis, vel errori proxima & erronea sit censenda? viderint alij ex locis præfatis. disputationis, quibus Deus absolute imitabilis dicitur sine limitatione vlla: quod cum de oculis mentis absolute